

INTENTIEVERKLARING

“Samen realiseren we een ambitieus en evenwichtig toekomstproject voor de vallei van de Kleine Nete”

van coördinatie naar co-productie...

Kansen en uitdagingen in een vallei in transitie

De vallei van de Kleine Nete is ontegensprekelijk een belangrijke openruimtestructuur voor Vlaanderen. Enerzijds staat de vallei voor grote uitdagingen maar anderzijds biedt de vallei erg veel kansen, ook in de toekomst. Enkel als we de krachten bundelen en als partners samenwerken, kunnen we de troeven optimaal benutten en de uitdagingen succesvol aangaan.

Naar een veerkrachtige vallei...

De vallei ligt in een dicht bevolkt gebied met een sterk verspreide bebouwing waardoor de open ruimte erg gefragmenteerd is en onder druk staat. Verstedelijkingsprocessen hebben landbouw-, natuur- en bosgebieden sterk versnipperd waardoor het moeilijker wordt essentiële openruimtefuncties zoals voedselproductie, waterberging, klimaatregulatie en het behoud van biodiversiteit goed samen te laten functioneren.

Om de effecten van klimaatveranderingen op te vangen moeten we de ruimte veerkrachtig maken: dat wil zeggen dat de vallei op zo'n manier ingericht wordt dat ze in staat is schokken op te vangen. De natuur-, landbouw- en bosgebieden in de vallei moeten met andere woorden tegen een stootje kunnen en in zekere mate mee kunnen bewegen met de sterk wisselende omstandigheden zoals meer intense regenbuien en langere periodes van droogte.

...met mogelijkheden voor streek- en plattelandsontwikkeling

De uitdagingen in de vallei van de Kleine Nete zijn groot en de (ruimtelijke) veranderingen die op til staan, worden veelal beschouwd als een bedreiging. Toch bieden deze veranderingen ook heel wat kansen. De vallei kan, meer dan vandaag, uitgroeien tot een aantrekkelijk en herkenbaar gebied waar verschillende functies elkaar kunnen versterken. Landbouw, verbrede landbouw, natuur, waterhuishouding en vooral ook recreatie en toerisme kunnen en moeten hier hand in hand gaan met een meerwaarde voor de streek. De vallei van de Kleine Nete heeft potentie als toeristisch-recreatieve aantrekkingspool. Het is dan ook zinvol om minstens de mogelijkheden voor een dergelijke positionering van de vallei binnen de toeristische regio Antwerpse Kempen als streek- en plattelandsontwikkeling verder te onderzoeken.

Samenwerken aan de vallei van de Kleine Nete

Als we de krachten bundelen en als partners samenwerken, kunnen we de troeven optimaal benutten en de uitdagingen succesvol aangaan. Als we constructief de handen in mekaar slaan, kunnen we mee werken aan de vallei. Hoe de vallei er zal uitzien, bepalen we uiteraard samen binnen de brede doelstellingen zoals geformuleerd door de Vlaamse Regering. De reeds genomen beleidsbeslissingen over een aantal ruimtelijke projecten vormen het kader voor de verdere ontwikkelingen¹.

Omwille van het strategisch belang van het gebied zijn verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid er vandaag actief. Via verschillende planningsprocessen en projecten zoeken ze in overleg met lokale besturen, middenveldorganisaties en bewoners naar een optimale inrichting van het gebied om

---

¹ Het gaat over de beslissingen van de Vlaamse Regering van 20 juli 2014 en 4 april 2014 over de plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete, consulteerbaar op www.kleinenete.be

ambitieuze doelstellingen inzake landbouw, natuur, bos, onroerend erfgoed, waterbeheer en mobiliteit te realiseren. Maar zij zijn niet de enigen die werken in en aan de vallei. Ook gemeentebesturen, het provinciebestuur en verschillende middenveldorganisaties werken met tal van projecten dagdagelijks aan de vallei.

Vandaag gebeurt dit misschien nog te veel in verspreide slagorde. Door meer samen te werken aan de vallei is één plus één mogelijk meer dan twee.

Voorbeelden uit het buitenland maar evenzeer uit Vlaanderen leren dat deze aanpak kan lonen. Via een doorgedreven samenwerking kunnen belemmeringen worden weggewerkt, plannen worden afgestemd, (financiële) middelen voor de vallei worden gezocht. Met een minimum aan projectorganisatie onder regie van alle partners kan de transitie van de vallei worden aangejaagd via afstemming en optimalisatie, innovatie, verbreding en eventueel gemeenschappelijke projecten.

Als eerste stap willen we de verschillende stakeholders in de vallei verenigen. Via een gezamenlijke intentieverklaring kan een gemeenschappelijk streefdoel worden uitgetekend. Deze intentieverklaring moet het kader zijn voor een concreet project dat de hiervoor geschetste doelstellingen moet helpen verwezenlijken. Bedoeling van dit concreet project – bijvoorbeeld een strategisch project in het Vlaams ruimtelijk beleid – is om, aanvullend op de inbreng van de verschillende partners, overkoepelende en bijkomende middelen ten dienste van de vallei en haar gebruikers te genereren.

Naar een intentieverklaring om samen te werken aan een toekomst voor de vallei

De betrokken gemeentebesturen, natuur- en landbouworganisaties, het provinciebestuur en de Vlaamse Regering willen evolueren naar een structurele samenwerking waarbij complementair aan de reeds lopende gewestelijke projecten in het gebied diverse flankerende en aanvullende initiatieven opgezet worden.

Deze initiatieven kaderen in een geïntegreerde en gebiedsgerichte visie op de vallei van de Kleine Nete. Doelstelling van deze initiatieven is de ontwikkelingskansen die in het gebied aanwezig zijn maximaal te benutten en op het terrein tot concrete realisatie en win-win-situaties te komen.

De betrokken partners hebben de ambitie om de vallei van de Kleine Nete zo in te richten en te beheren dat ze toekomstige schokken inzake klimaatverandering kan opvangen en tegelijkertijd kan (blijven) instaan voor voedsel-, water- en energievoorziening, waterberging en het behoud van biodiversiteit, erfgoed en landschappelijke kwaliteit. De gewestelijke investeringsprojecten in het gebied kunnen daarbij als hefboom functioneren voor een duurzame ruimtelijke transformatie van het valleisysteem.

Om tot deze co-productie te komen, stellen de betrokken gemeentebesturen, het provinciebestuur, de Vlaamse Regering en de natuur- en landbouworganisaties een “intentieverklaring” op. De ondertekenaars van deze intentieverklaring willen zo een sterke, positieve impuls geven aan het gebied. Zij engageren zich om:

- de verschillende (bestaande) gemeentelijke, provinciale en gewestelijke visies op de vallei van de Kleine Nete als uitgangspunt samen te brengen als gemeenschappelijke toekomstvisie en waar nodig onderling verder af te stemmen. Ruimtelijke kwaliteit, duurzaam en multifunctioneel ruimtegebruik zijn uitgangsprincipes om de verschillende visies te laten samensporen. Deze gemeenschappelijke visie biedt het kader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in de vallei en streeft naar een globaal ruimtelijk evenwicht voor de lange termijn en biedt de betrokken actoren (rechts)zekerheid en rust.
- samen een evenwichtig actieplan voor de vallei uit te werken met concrete projecten en initiatieven die de verschillende partners zullen ontwikkelen uitgaande van de gemeenschappelijke visie. Ze gaan daarbij actief op zoek naar mogelijke synergiën en samenwerking. Breekpunten worden vooraf uitgesproken en uitgeklaard. In het actieplan zullen sleutels zitten die zorgen voor een verstandige en unieke koppeling van belangen aan elkaar.
- gezamenlijk te communiceren over het toekomstbeeld van de vallei;
- na te gaan op welke wijze en vertrekkende van de bestaande overlegfora tot een efficiënte projectorganisatie kan gekomen worden die coördinerend, stimulerend en initiërend kan zijn voor innovatieve gebiedsgerichte projecten die bijdragen tot het realiseren van een ruimtelijk, ecologisch en socio-economisch veerkrachtige vallei van de Kleine Nete. Dat moet leiden tot een structureel verankerd overlegplatform dat blijvend voor afstemming zorgt.
- om de samenwerking en goede verstandhouding te bevorderen vertrouwenwekkende maatregelen uit te werken. Alle partners engageren zich om open te communiceren over de studies, onderzoeken en initiatieven die ze opzetten in het gebied en afstemmingsvragen op het overlegforum te brengen. De partners engageren zich ertoe voor de verschillende projecten concrete, realistische en haalbare tijdspaden uit te werken, zodat alle betrokkenen weten waar ze aan toe zijn en proactief gehandeld kan worden.

Aanvullend op zowel lopende als nieuwe initiatieven die kaderen in het verhogen van de veerkracht (klimaatbestendige vallei), het behalen van natuurdoelen en erfgoeddoelstellingen en/of het integrale waterbeleid zal in het bijzonder aandacht gaan naar:

- Duurzame landbouwontwikkeling

Landbouw blijft als producent van onder andere voedsel een essentiële beheerder van de open ruimte waar blijvend ruimte en toekomstkansen voor voorzien worden. De bestaande land- en tuinbouwstructuur wordt uitdrukkelijk erkend en is een belangrijk afwegingselement dat mee bepalend zal zijn voor de beleids- en inrichtingskeuzes in het gebied.

In lijn met het Europees landbouw-, natuur-, water- en plattelandsbeleid gaat het behoud van ruimte voor rendabele land- en tuinbouwactiviteiten samen met het inzetten op een efficiënter gebruik van hulpbronnen, het behoud en het herstel van ecosystemen die afhankelijk zijn van land- en bosbouw en een omslag naar een koolstofarme en klimaatbestendige landbouw-, voedsel- en bosbouwsector.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landbouwgebied wordt de cumulatieve impact op de bestaande land- en tuinbouwactiviteiten steeds onderzocht en in beeld gebracht. Voor zover nog niet van toepassing, worden waar nodig passende flankerende maatregelen uitgewerkt die verliezen correct vergoeden. De ontwikkelingen in de vallei en het daarop geënte flankerend beleid dienen zicht te voltrekken volgens het principe van 'gelijktijdigheid van voordeel'.

We gaan o.a. op zoek naar concrete projecten, toekomstgerichte stimuli en acties op het terrein om tot een ruimtelijke inrichting van het landbouwgebied te komen die aangepast is aan de kenmerken en dynamiek van het fysisch systeem zodat periodes van droogte of tijdelijke overstromingen geen aanleiding geven tot permanente schade aan productiefactoren of grote oogstverliezen. De beoogde invulling en inrichting van het aanwezige landbouwgebied gaat uit van een rendabele landbouwwitbating met invulling van maatschappelijke vragen als daar zijn, klimaat, water, biodiversiteit, ergoed, toerisme en recreatie. Een duurzame (economisch, ecologisch en sociaal) landbouw staat hierbij centraal. Dit moet de bedrijven klaar zetten voor de toekomst. Op die manier krijgen de aanwezige landbouwbedrijven rechtszekerheid.

- Toeristisch-recreatieve ontwikkeling

De vallei van de Kleine Nete heeft potentie als toeristisch-recreatieve aantrekkingspool binnen de Antwerpse Kempen. Voor de bestaande toeristische-recreatieve infrastructuur (kampeerterreinen, recreatiedomeinen...) in het gebied worden blijvend toekomstkansen geboden. Toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en het recreatief medegebruik (wandelen, fietsen, paardrijden, kano en kajak...) worden maximaal afgestemd op de ruimtelijke draagkracht van het valleisysteem. Waar mogelijk worden innovatieve synergiën opgezet. Dat zorgt er voor dat de vallei aantrekkelijk is voor verblijfstoerisme (kampeerterreinen, hoevertoerisme). Verdere groei van specifieke toeristisch-recreatieve activiteiten in de vallei wordt afgestemd met de beheerders, indien wenselijk via samenwerkingsovereenkomsten.

- Streekgebonden natuurontwikkeling.

Naast de inzet op de realisatie van dwingende Europese natuurbehoudsdoelstellingen, wordt ook ingezet op streekgebonden natuurontwikkeling die zorgt voor veerkracht. Op die manier verhoogt ook de draagkracht van natuur-, bos- en groengebieden voor recreatief medegebruik.

- Zorg voor landschap en onroerend erfgoed

Ruimtelijke ontwikkelingen worden vorm gegeven vanuit een gedragen visie op ruimtelijke kwaliteit, identiteit en samenhang. De bestaande kwaliteiten worden versterkt en nieuwe kwaliteiten worden aan het gebied toegevoegd met het behoud van het karakter en identiteit van de vallei van de Kleine Nete. Dat kan alleen als ontwikkelingen langs en op locaties rond de rivier bijdragen aan deze identiteit en er samenhang is tussen deze ontwikkelingen.

- Doordachte stedelijke ontwikkelingen

Nieuwe ontwikkelingen inzake wonen of bedrijventerreinen worden afgestemd op de ruimtelijke draagkracht van het valleisysteem. Een belangrijke opgave zit in het verbeteren van de groenblauwe dooradering van bebouwde gebieden en tegelijk bevolkingsgroei maximaal opvangen in het bestaand bebouwd gebied. Water in bebouwd gebied levert - net als groen - een belangrijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid én klimaatadaptatie (waterberging- en bevoorrading, voorkomen van hittestress...). Dat vraagt intelligente verdichtingsstrategieën waarbij verdichten hand in hand gaat met het ontwikkelen van een kwalitatieve openbare ruimte met meer groen en blauw. We bewaken dit evenwicht op niveau van planning én uitvoering.